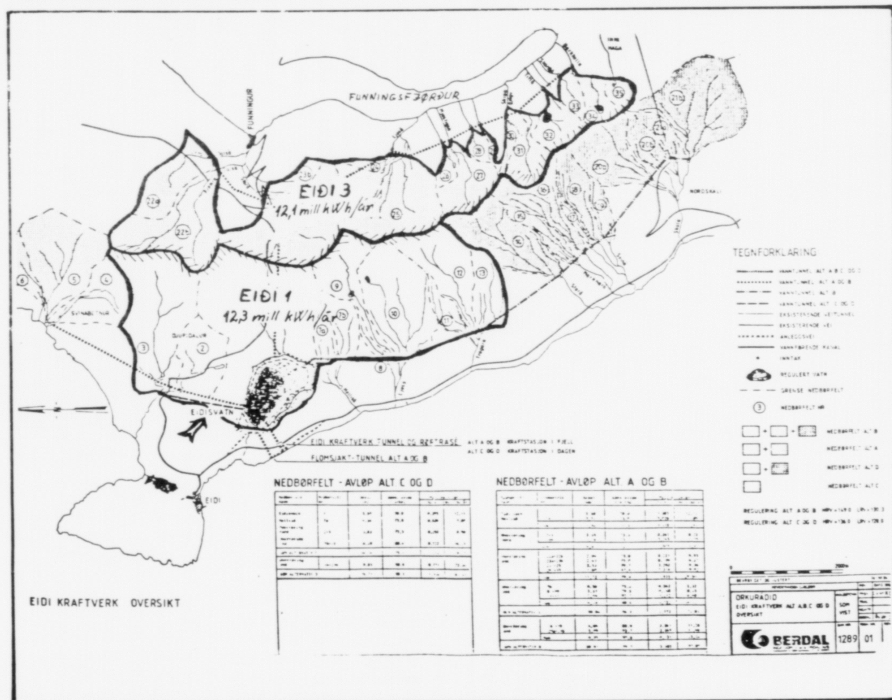

Eiðisútbyggingin gevur í fyrstu atløgu bert 12,3 milliónir kilowattímar. Einans um vit taka Eystursíðuna við »Eiði 3« fáast 24,3 mill. kilowattímar. Hetta sparir ongan motor

bert at meta um tær ætlanir, SEV og H&S høvdu gjørt.

A. B. Berdal metir um kostnaðin:

Eiði C (1) 118 mill. kr.
Eiði 3 250 mill. kr.
ella í 1984
prisum 368 mill. kr.

Kl. Weihe metir Eiði 1 til 206 mill. kr. og Eiði 3 til 67 mill. kr., hesin munur uppá 68 mill. kr. fyri Eiði 1 og 183 mill. kr. fyri Eiði 3 stavar frá, at SEV hevur tveitt enn meira torvold upp í loft síðani, men aftanfyrir liggur helst at Eiði 1 hjá SEV er fyri-reið til at taka vatnið frá eystursíðuni eins væl og av vestrarsíðuni longri suður enn loyvi er fingið til.

Fyri at gera sammetingar enn torførari, er SEV gingið burtur frá at nýta eindarprísirnar hjá A. B. Berdal fyri øll projektini, — og til samanberingar skuldu teir verið nógv góðir — men metir lægri H&S prísir um sínar ætlanir og lægri Berdal prísir um aðrar ætlanir (Veðranes).

Tá Klæmint Weihe sigur, at SEV bert byrjar við Eiði 1, so er hetta sostatt ikki rætt. Eiðisvatn verður, sum omanfyri víst á, útbýgt til Eiði 1+3 og helst alla vestaru síðuna av Eysturoyinni, hetta benda eisini tilboðini uppá stórar tubinur og aðra útgørd á.

Meðan A. B. Berdal mælir til 6-8 metra hoga byrging við Eiðisvatn um endiliga skal farast undir tað, so nevnrir

Orkuráðið 16 metrar og Højgaard og Schultz 20 metrar og í báðum hesum seinnu fornum eina eyka byrging í hinum endanum av vatninum.

Hendan flogja um hædd av byrgingum sýnir, at veruligt projekt fyriliggur ikki. Tá hartil kemur, at Klæmint Weihe sigur, at støða altið kann takast til Funningsfjørð seinni, samstundis sum hann sigur, at Eiði 1 gevur 28 mill. kilowattímar (t.v.s. eystursíðan er við), so er kávað dúgliga útyvir og nógvur mjørki útlagdur.

Hetta vilja menn loypa út í! Hvat nú, um tað visir seg, at Eiði 3 ikki kann fremjast, tí vatnið skal renna av í Funningsfjørð, og hvat nú, um SEV ikki sleppur so langt suður vestanfyrir sum ætlað. Tá ger SEV eina iløgu við Eiðisvatn uppá 300 mill. kr. fyri bert 12,3 mill. kolowattímar og vit fáa ein streympris uppá 5 kr./kolowattíma.

ER hetta skilagott? Ella er ætlanin, at hetta figgariliga vitloysi skal »trumfa« restina av projektinum igjøgnum?

Tá bæði SEV-stjórn og SEV-stýrisformaðurin Iv-an Johannesen (um byrgingarnar) siga, at hetta taka vit støðu til seinni, so kann ongin skilamaður taka undir, har má liggja greitt frammanundan, hvat tað er, vit vaða úti.

Motorverk undir øllum umstøðum

Klæmint Weihe sigur, at ráðgevarar Orkuráðsins

hava kannað 11 ymisk vatnorkuprojekt í Eysturoy, harav Eiði C og Veðranes II B eru tey mest lovandi. Veðranes II B kann bara ikki nýst av øðrum orsökum.

Tað er fyrr víst á, at Veðranes II B væl kann nýst og at stýringseiguleikar finnast aðra staðni. Persónliga haldi eg eisini tað hevði verið forvitnisligt at fingið kannað, hvat ein 1-2% reguleringsmøguleiki á sjálvum Veðranesi hevði kostað. Orkuráðið hevur viðgjørt 9 móguleikar (ikki 11) og um allar siga teir tað sama — sum Klæmint Weihe átti at lagt sær í geyma:

»Eitt er felags fyrir allar hesar móguleikar, nevniliga, at tað undir øllum umstøðum er neyðugt at seta meira mátt inn í 1985/86, og hava vit sum frægasta loysnina mett at fáa ein nýggjan 12 MW 2-taks dieselmotor settan upp til ta tíð. Hetta er eisini galdandi um so er, at Eiði C kann verða liðugt til 1986/87«

(Hetta stóð í skrivi Orkuráðsins til landsstýrið 29. oktober 1984.)

Hvi hevur SEV ikki fylgt hesum ráðum? Og hvi hevur SEV sagt frá sær optionina - ella rættin til skjótt at fáa ein motor afturat — ein rættur SEV hevur havt, og sum var rimiligur, tá SEV longu hevði gjørt iløgu í hendan motor upp á Sundi?

Er tað fyri at seta okkum í slika »tvangsstöðu«, at tað skal bera til at kroysta og aftur kroysta eina óhepna vantnorkuútbýgging igjøgnum?

Partamentariska ábyrgd Eilífs

Klæmint Weihe skuldi dugað sær at tagt um undirtøku landsstýrisins til Eiðisloysnina.

Væl fyriliggur eitt loyvi frá 1982, sum seinni er avmarkað munandi av Yvirfríðingarnavndini, og væl hevur Eilíf Samuelsen skrivað undir eitt sokallað »loyvi« 2. november 1984. (Avgreitt dagin eftir valið).

Men Klæmint Weihe veit væl, at ein lógtingsmeirluti — sum er yvir Eilíf Samuelsen — segði sína hugan, og heitti á SEV um at støða útbýggingini.

Hetta skuldi SEV tikið til eftirtakta ístaðin fyrir at heingja seg í eitt skriv frá E. Samuelsen, sum hevði »gloymt« at tryggja sær undirtøku í landsstýrinum.

Um orsøkina til at E. Samuelsen ryggubreyt parlamentarisku treytir sínar, kann ein bert gita. Var hann sjálvur so sannfórður um rættleikan í framferð SEV's.

Hetta stendur ósvarað, men landsstýrisavgerðir eru kollektivar og málið bleiv ikki lagt fyrir hetta kollektiv (landsstýrið). Formelt stendur landsstýrið tí bundið, men E. Samuelsen hevur parlamentariska ábyrgd yvirfyri lógtinginum, sum kundi drigið hann til svars fyrir hetta mistak. Hetta er ikki gjørt, men tingið hevur afturkallað avgerð hansara í áheitan síni til SEV.

Svar SEV's til tingið í hesum máli er næstan ov

groft, óforskammað og maktfullkomið til at tað kann viðgerast í hampilgheit.

Tí flestu sáttmálarnir nú eru væl gjørdir aftaná áheitan lógtingsins, og tulkning SEV's um ábyrgdina yvirfyri H&S er væl heilt uttan samband við veruleikan.

Svarið er sostatt framhald av teirri ótrúligu manipulation, sum verið hevur við umboðsráði, lógtingi og demokrati sum so.

Endurgjald til H&S

Í samrøðuni við Sosialin metir Klæmint Weihe, at Højgaard & Schultz kanska hevur eitt endurgjaldskrav, sum er eins stórt og tað, teir vildu fingið fyrir ávisu uppgávuna.

Hetta er tann óhugnaligasta upplýsingin SEV-stjórn ber fram.

Er tað veruliga so galið, so átti fyrsta avleiðingin at verið, at SEV-stjórn og allir sum hava verið við til at føra okkum út í hendan vandan lögdu frá sær við brestin.

Er tað veruliga ótti fyrir hesum endurgjaldi, sum ger, at menn treiskast við einum projekti, sum gevur helvtina minni orku enn hana, vatnið goymir, hóast teir leggja á tað nógv lægri og harvið gera umhvørvisligu vansarnar størri enn neyðugt.

So er betri at fáa kravið fram beinanvegin heldur enn at biða til vanlukkan veruliga er hend bæði í Eysturoy, Vágoy og Streymoy við.

Spellið við bert at taka 50-60% av tøkum orkuni í hesum trimum okjum verður mangar ferðir størri enn eitt móguligt endurgjaldskrav, tí iløgu-upphæddirnar eru tá komnar upp í milliardir.

Men man tað ikki vera so, at hetta endurgjaldskrav eins og undir sáttmálarnir við byggifeløg mest verður nýtt at kroysta við?

Havi latið mær sagt, at ein føroyskur lögfrøðingur — sum mundi mist høvðið — við einum litlum iskoyti um, at SEV-stýrið endaliga skal gera av hvat bygt verður, hevur bjargað SEV undan einum endurgjaldskravi, sum tað annars var komið undir.

H&S hevur helst onki endurgjaldskrav verður anað »projekt« enn teirra »projekt« útbýgt. Annars hava teir væl fingið gildið fult út fyrir alt arbeiði, teir higartil hava gjørt.

Tað var heldur ongin orsök til at sent H&S til hús, um stýrið skuldi valt anað projekt. Teir hava einki endaligt tilboðstilfar útárbeitt, og kundu saktans verið við til at út-

arbeiða tað tilfar, sum nú má gerast »hen ad vejen«.

Eisini veit SEV-stjórn, at sitandi samgonga vil royna at minka figgarligar avleiðingar, sum máttu staðist av, at ein skilabetri loysn varð funnin, so honum nýst ikki at »rumbla« so við einum endurgjaldskravi.

Eg meti, tað er »fiktivt«.

60 kV linjur

Undanfærslan um, at ein motorur afturat uppi á Sundi saman við Veðranes II B krevur snarútbýgging av 60 kV linju í millum Kaldbak og Skálabotn er eins lítið galdandi sum at ongin reguleringsmøguleiki finst í samband við útbýgging á Veðranes uttan Eiðisvatnsreguleringina.

60 kV linjur skulu byggjast undir øllum umstøðum, eisini tann omanfyri nevnda. At hon tørvar idag, er eins óheppið og tað var aftaná eina Veðranesútbýgging, men annars havi eg víst á tað skilgøða í at byggja út í hæddinorðuri í Eysturoy til eitt verk við Funningsfjørð aðrenn farið verður undir Veðranes. Hetta sama var galdandi um Vestmanna varð útbýgt fyrst.

Figgingin

Um figgingarspurningin sigur Klæmint Weihe, at lán úr iløgu grunninum er at meta sum føroysk eginfigging. Hertil er at viðmerkja, at esin grunnur einaferð varð taldur við í uttanlandsskuld okkara. At hann fyrir at hjálpa SEV má gera so langfreistaði lán til so lága rentu, at SEV harvið forðar hópin av øðrum samfelagsútbýggingum sum høvdu krav uppá figging úr iløgu grunninum. Hesar mugu so annaðhvørt ikki verða framdar, ella framdar við útlendskari figging. Um so verður, hava tær etið upp aftur hesa »føroysku« eginfigging.

Klæmint Weihe gloymir at nevna, at norrøni iløgu-bankin NIB undir øllum umstøðum krevur landskassaveðhald, so um onkur banki, ið kann lata dyr stuttfreistað lán, ikki krevur landskassaveðhald, so gongur hetta so mikið meira út yvir rentabilitetin í samlaðu útbýggingini.

Spurningurin er tí ikki um vatnorkuútbýggingin skal støðast við lóg ella ikki, tí landskassin kann koma í ta støðu, at hann kann ikki átaka sær eitthvørt landskassaveðhald, har ikki nágreinligar kanningar sýna, at avvarðandi — í hesum føri SEV — fer rationelt fram.

Framhald á síðu 6